

Free2choose

Polsko-rosyjska
wymiana młodzieżowa

Poradnik dla nauczycieli

anne frank
house

Wstęp

Jak należy postępować z naszymi podstawowymi prawami jako jednostki, mając na uwadze obronę podstawowych praw demokratycznych? Jak postępować, jeżeli te prawa stoją w sprzeczności ze sobą?

Geneza i cel programu Free2choose

W każdym społeczeństwie demokratycznym, obywatele mają zagwarantowane podstawowe prawa człowieka, takie jak swoboda wypowiedzi, prawo do poszanowania prywatności i wolność w wyznawaniu religii. Jednakże rodzi się pytanie, czy te prawa powinny być absolutne i nieograniczone. Co się dzieje, kiedy te (bądź inne) podstawowe prawa stoją w sprzeczności w stosunku do siebie albo jeśli bezpieczeństwo społeczeństwa demokratycznego jest zagrożone? Kiedy możemy decydować o tym, by postąpić „nielegalnie”? Program Free2choose bierze pod uwagę realne, codzienne sytuacje z otaczającego świata, kiedy podstawowe prawa ścierają się ze sobą albo szkodzą zachowaniu bezpieczeństwa zasad demokratycznych. Jedną z form prezentowania tego dylematu są zaproponowane przez Fundację Anne Frank House (Dom Anny Frank; AFH) wystawy zatytułowane, „podobnie jak cały projekt, „Free2choose”. Udział w wystawach skłania widza do krytycznego myślenia o „granicach wolności” i ukazuje, jak ważne jest współcześnie respektowanie jednocześnie podstawowych praw i ochrona demokracji.

Free2choose to także program debaty/dialogu stworzony przez AFH we współpracy z partnerami z całego świata. Pokazywane filmy zostały nakręcone podczas warsztatów Free2choose-create przez młodych ludzi, dając im szansę ukazania dylematów, z którymi mają do czynienia na co dzień. Filmy przyjmują formę mini-dokumentów i mogą służyć jako punkt wyjścia do debaty na temat praw człowieka. Przytoczone wcześniej pytania pokazują, że wolności i prawa mogą czasem być w konflikcie ze sobą. Stworzenie tych filmów wymagało od młodych ludzi krytycznego myślenia i zajęcia własnego stanowiska.

Pięć podstawowych tematów:

- Wolność wyrażania opinii
- Wolność religijna
- Wolność prasy
- Prawo do demonstracji
- Prawo do prywatności

Free2choose jest propozycją dla młodych ludzi, aby podjęli refleksję i rozmowę nad określonymi tematami. Filmy rozwijają krytyczne myślenie na temat wartości kształtujących nowoczesne społeczeństwo demokratyczne. Młodzi ludzie uczą się, że nasze podstawowe prawa i wolności są istotą społeczeństwa, ale również, że istnieją granice tych praw i wolności. Metody dyskusji stosowane w ramach debat Free2choose oparte są na aktywnym słuchaniu, wzajemnym szacunku i szacunku dla opinii innych. Powyższe kompetencje są ściśle powiązane z aktywnym obywatelstwem.

Dla kogo jest poradnik?

Poradnik Free2choose jest stworzony z myślą o tych, którzy będą organizowali i prowadzili debaty oraz działania oparte na dyskusji związane z tematyką Free2choose.

Filmy i instrukcje, które stanowią elementy „produktu” Free2choose, są zasadniczo skierowane do młodzieży w wieku 13–18 lat, chociaż nieco młodsi uczniowie, a także dorośli mogą również być zaangażowani w dyskusje. Podstawowa część poradnika została napisana dla nauczycieli i studentów, posiadających choćby ogólne doświadczenie w organizowaniu debat i dyskusji.

Co znajdę w poradniku?

- tło projektu
- podstawowe informacje na temat filmów
- techniki prowadzenia debat
- ważne linki dla tych, którzy chcą pogłębić swoją wiedzę na temat metod dyskusji.

Głównym celem Free2choose jest zdrowa i pełna szacunku debata nad ważnymi sprawami.

Słowo przestrogi

Niektóre tematy poruszane w filmach/klipach mogą być uznane, przez młodych uczestników debat, za kontrowersyjne i wzbudzać silne emocje. Może to jednak przynosić pozytywne efekty. Jeżeli jednak, w takim wypadku, zdrowa i pełna szacunku debata mogłaby być trudna, należy zrezygnować z takiego tematu. Dlatego zalecane jest, żeby organizator debaty wcześniej sam obejrzał uważnie filmy. Ponadto, jeśli uważasz, że konkretny klip może poróżnić grupę (np. ze względu na kwestie etniczne, równości szans płci albo wrażliwości religijnej) możesz skupić się na innych klipach.

Barry van Driel

Anne Frank House

Filmy edukacyjne

Każdy film to krótkie wprowadzenie do dyskusji. Po obejrzeniu filmu widzowie są proszeni o wyrażenie swojej opinii. Pytania obracają się wokół tego, co według widzów powinno być zabronione przez prawo, a co dozwolone. To nie oznacza jednak, że tylko prawne argumenty są wiążące. Z drugiej strony, w programie Free2choose ważne jest poznanie perspektywy młodych, ich poszukiwania argumentów, które wpływają na podejmowanie decyzji i krytyczne myślenie.

Filmy prezentowane w poradniku zostały zrealizowane w 2013 roku w Woroneżu i w Warszawie przez grupę młodzieży z Rosji i Polski, jako część projektu polsko-rosyjskiej wymiany wspieranego przez OSI.

Więcej filmów edukacyjnych, stworzonych przez młodzież z całego świata, znajduje się pod adresem: <http://www.youtube.com/user/Free2chooseCreate>

Prawa człowieka

Podstawowe prawa i wolności, z którymi jesteśmy dziś oswojeni, zostały ustanowione na mocy międzynarodowych porozumień zawieranych po II Wojnie Światowej, poprzez które szukano sposobu na zagwarantowanie praw ludziom na całym świecie. W tym kontekście, najbardziej znanym dokumentem jest Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, uchwalona przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 1948 roku. Jednakże, ta deklaracja, nie ma charakteru „wiążącej umowy”. Jest ona raczej „pochwałą zasad”. Organizacja Narodów Zjednoczonych, bazując na Powszechnej Deklaracji, w późniejszych latach przyjęła dwa wiążące dokumenty. Zobowiązanie dotyczące poszanowania praw obywatelskich i politycznych, a także praw ekonomicznych, społecznych i kulturowych, powstało w 1966 roku i weszło w życie w 1976. Obydwa porozumienia dotyczące praw człowieka zostały do tej pory sygnowane przez niemal wszystkich członków ONZ. Jednak wiele krajów zgłosiło swoje zastrzeżenia do niektórych artykułów zawartych w ww. dokumentach.

Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Konwencja Europejska, EKPC) z 1950 roku także bazuje na Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Ten traktat podpisały wszystkie europejskie kraje stowarzyszone w Radzie Europy. Konwencja Europejska jest zbiorem osiemnastu artykułów i kilku protokołów przyjętych w późniejszym okresie. W przeciwieństwie do Powszechnej Deklaracji, EKPC jest umową wiążącą. Jej przestrzeganie jest monitorowane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka, z siedzibą w Strasburgu. Jeśli obywatele danego kraju czują, że rząd kraju narusza ich prawa, mogą odwołać się do Konwencji Europejskiej i złożyć skargę przed Trybunałem.

Free2choose skupia się na sytuacjach konfliktu niektórych z praw i wolności należnych każdemu człowiekowi oraz przypadkach, które skłaniają niektórych ludzi do twierdzenia, że podstawowe prawa jednostek muszą być ograniczone w pewnych okolicznościach. Klipy wideo skupiają się na następujących prawach i wolnościach:

Wolność słowa

Wolność słowa odnosi się do prawa jednostek do głoszenia swoich poglądów i opinii bez względu na ich treść i formę, bez cenzury i ponoszenia kary za to, co się mówi. Wolność słowa jest ważnym elementem każdej nowoczesnej demokracji. Wszelkiego rodzaju pomysły, opinie i punkty widzenia powinny być swobodnie wyrażane publicznie. Wolność słowa nie jest jednak absolutna: ludzie nie mogą napisać lub powiedzieć czegokolwiek w przestrzeni publicznej.

Artykuł 10 Konwencji Europejskiej jasno wskazuje, że na przykład oszczerstwo, składanie fałszywych zeznań i podżeganie do przemocy lub morderstwa są przestępstwami podlegającymi karze. Jednak oceny, czy dana wypowiedź jest niezgodna z prawem, może dokonać tylko sędzia z perspektywy czasu. Artykuł 10 Konwencji chroni wolność wypowiedzi, jako jeden z podstawowych fundamentów społeczeństwa demokratycznego. Ten artykuł zapewnia prawo do krytyki, dokonywania założeń lub wartościowania/oceniań i prawo do posiadania opinii.

Artykuł 10: Wolność wyrażania opinii

1. Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. Niniejszy przepis nie wyklucza prawa Państw do poddania procedurze zezwoleń przedsiębiorstw radiowych, telewizyjnych lub kinematograficznych.

2. Korzystanie z tych wolności, jako pociągające za sobą obowiązki i odpowiedzialność, może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego, ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji tajnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej.

Wolność religijna

Wolność wyznania jest prawem ludzi do swobodnego wyznawania ich wiary religijnej lub przekonań.

Jest to indywidualne prawo: każdy powinien móc wierzyć w to, co sam wybiera. To także zbiorowe prawo: ludzie powinni mieć swobodę publicznego wyznawania wiary razem ze swoją wspólnotą wierzących. Wolność wyznania jest gwarantowana przez artykuł 9

Artykuł 9: Wolność myśli, sumienia i wyznania

1. Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania; prawo to obejmuje wolność zmiany wyznania lub przekonań oraz wolność uzewnętrzniania indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swego wyznania lub przekonań przez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie i czynności rytualne.

2. Wolność uzewnętrzniania wyznania lub przekonań może podlegać jedynie takim ograniczeniom, które są przewidziane przez ustawę i konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku publicznego, zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

EKPC i w konstytucjach większości państw europejskich. Historia sama ilustruje, że interpretacje wolności religijnej są rozbieżne i zależą od kraju. Na przykład: w Stanach Zjednoczonych, rząd nie może ingerować w sprawy dotyczące organizacji religijnych, podczas gdy interpretacja wolności religijnej w różnych krajach europejskich wychyla się bardziej w stronę nie ingerowania rządu w praktyki religijne obywateli.

Prawo do prywatności

Prawo do prywatności zostało zdefiniowane w XIX wieku jako prawo jednostki do „bycia pozostawionej samej sobie”. Jest to również prawo do nieujawniania informacji prywatnych o osobie. Prawo do prywatności zostało zawarte we wszystkich ważnych traktatach dotyczących praw człowieka,

Artykuł 8: Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób

na przykład w artykule 8 Konwencji Europejskiej. Prywatność jest pojęciem szerokim; jest związana z ochroną codziennych czynności życia prywatnego jednostki. W obecnej praktyce zawiera to na przykład prawo do komunikowania się w sposób bezpieczny: nikt nie powinien być podsłuchiwany lub mieć otwieranej korespondencji bez zgody. Prywatność obejmuje również integralność cielesną i ochronę indywidualnej własności.

Prawo do demonstracji

Prawo do demonstracji wywodzi się tak naprawdę z prawa do stowarzyszania się i zgromadzeń oraz prawa do swobody wypowiedzi. Prawo do demonstracji, tak samo jak prawo do organizowania marszów, jest podstawowym prawem demokratycznym. Oznacza to możliwość pokazywania/wytykania przez jednostki władzom i prawodawcom, co robią źle. W większości krajów europejskich wolność do demonstracji w obecnych czasach może być ograniczana, jeśli rząd obawia się, że demonstracji będzie towarzyszyć przemoc i bezpieczeństwo innych osób może być zagrożone. Słusznie czy nie, w praktyce, prawo do demonstracji jest czasami uważane za zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego.

Państwa są zobowiązane do podjęcia odpowiednich kroków w celu ochrony zgodnych z prawem, pokojowych manifestacji; zasady regulujące demonstracje na drogach publicznych nie powinny odwieść obywateli od korzystania z przysługującego im prawa do pokojowych zgromadzeń.

Artykuł 11: Wolność zgromadzeń i stowarzyszania się

1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzenia się oraz do swobodnego stowarzyszania się, włącznie z prawem tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich dla ochrony swoich interesów.

2. Wykonywanie tych praw nie może podlegać innym ograniczeniom niż te, które określa ustawa i które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa państwowego lub publicznego, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwu, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób. Niniejszy przepis nie stanowi przeszkody w nakładaniu zgodnych z prawem ograniczeń w korzystaniu z tych praw przez członków sił zbrojnych, policji lub administracji państwowej.

Wolność prasy

Wolność prasy jest prawem do publicznego wyrażania i rozpowszechniania poglądów, uczuć i myśli poprzez publikacje. Wolność słowa i wolność prasy idą w parze. Wolność prasy oznacza, że nie jest wymagane żadne uprzednie zezwolenie dla jakichkolwiek treści, które ktoś chce opublikować. Ale, tak jak w kwestii swobody wypowiedzi, autorzy mogą być oskarżeni o, na przykład, oszczerstwo, pomówienie, podżeganie do dyskryminacji lub sianie nienawiści. W związku z tym wolność prasy nie zwalnia z odpowiedzialności za to, co jest publikowane. Wolność prasy jest podstawowym prawem nie tylko związanym z możliwością swobodnej publikacji, ale także ze zbieraniem informacji w sposób wolny. Pod określeniem „prasa” kryją się w tym przypadku nie tylko gazety i czasopisma, ale również inne media, takie jak radio, telewizja i internet.

Zakaz dyskryminacji

Zakaz dyskryminacji jest kluczowym elementem ochrony praw człowieka. Jest on ściśle powiązany z zasadą równości, która utrzymuje, że wszyscy ludzie rodzą się i pozostają wolni i równi w godności i prawach. Zakaz dyskryminacji można znaleźć we wszystkich międzynarodowych dokumentach dotyczących ochrony praw człowieka. Artykuł 1 protokołu nr 12 – Ogólny zakaz dyskryminacji mówi: „nie możesz być dyskryminowany negatywnie przez władze publiczne ze względu na przykład na twój kolor skóry, płeć, język, przekonania polityczne lub religijne ani pochodzenie”.

Artykuł 14: Zakaz dyskryminacji

Korzystanie z praw i wolności wymienionych w niniejszej konwencji powinno być zapewnione bez dyskryminacji wynikającej z takich powodów, jak płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn

Więcej informacji:

Jeśli chcesz przeczytać różne artykuły z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, zajrzyj na stronę: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_POL.pdf
 Żeby przeczytać artykuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, zajrzyj: <http://www.un.org/Overview/rights.html> (brak polskiej wersji język.)
http://www.unesco.pl/fileadmin/user_upload/pdf/Powszechna_Deklaracja_Praw_Czlowieka.pdf
 Żeby przeczytać Powszechną Deklarację Praw Człowieka przełożoną na „zwykły język”, zobacz: <http://www.un.org/cyberschoolbus/humanrights/resources/plain.asp> (brak polskiej wersji językowej)

Materiały edukacyjne na temat Europejskiej Konwencji Praw Człowieka znajdziesz pod adresem: <http://human-rights-convention.org/human-rights-factsheets/>, w języku polskim: http://www.coe.int/AboutCoe/media/interface/publications/fiches_dh_pl.pdf

Dyskusje

Różnica między debatą a dyskusją: oba podejścia mają tę zaletę, że wykraczają daleko poza tradycyjne nauczanie i uczenie się. Dyskusje i debaty należą do metodologii interaktywnej. Oczekuje się od uczestników przejęcia procesu własnego uczenia się. Jeśli dobrze zorganizowane, oba podejścia są wymagające, ponieważ zachęcają wszystkich uczestników do wyrobienia sobie zdania i publicznego wyrażenia opinii. Zaletą jest to, że kwestie i poglądy, które przy tradycyjnym nauczaniu pozostają niewidoczne, w dyskusji łatwiej są wypowiedziane.

Dyskusje odbywają się w naszym codziennym życiu. Czasami są nieformalne, czasem bardziej formalne. Ludzie używają dyskusji do uzyskania większej jasności na temat sytuacji, do osiągnięcia porozumienia w jakiejś kwestii lub żeby zdecydować, jakie działania podjąć. Bardziej formalnie metody dyskusji mają tendencję do koncentrowania się na próbie uzyskania wglądu w różne punkty widzenia i zobaczenia, gdzie jest zgoda, a gdzie nieporozumienie. Szczęśliwie mogą prowadzić do pełniejszego zrozumienia sytuacji, problemów i rozwiązań. Ale dyskusje, zwłaszcza, jeśli są nieustrukturyzowane, mają pewne ograniczenia i jednym z problemów jest to, że często są one wygrywane przez osoby o wyższym statusie, przez tych, którzy najgłośniej mówią, najaktywniej się udzielają, wierzą najmocniej w swoje argumenty lub są po prostu bezwzględni w przedstawianiu swoich opinii.

Debate jest dyskusją opartą o jasne zasady. Debata jest metodą, z której korzysta się najczęściej w celu umożliwienia zderzenia różnych punktów widzenia poprzez stworzenie przestrzeni, w której wszyscy mają taką samą szansę i czas na wypowiedź. W większości metodologii debaty podkreśla się, żeby jej uczestnicy potrafili słuchać i przedstawiać racjonalne argumenty na rzecz poszczególnych opinii. Wadą wielu technik debaty jest to, że mają one cechy konkurencyjności, są zwycięzcy i przegrani, a konsensus i osiągnięcie porozumienia są sprawą wtórną.

Decyzja o zastosowaniu techniki dyskusji lub debaty będzie zależeć od następujących czynników:

- na ile trener jest oswojony z różnymi technikami
- z czym są oswojone osoby, które będą uczestniczyły w dyskusji/debacie; jeśli uczestnicy debaty nie mają doświadczenia w debatach, mogą wtedy bardziej skupić się na zasadach «gry» niż na treściach, o których będą mówić;
- jakie są ograniczenia czasowe; jeśli klasa ma 45 minut lekcyjnych do dyspozycji, może być trudno przeprowadzić szeroką debatę, która obejmowałaby badanie problemu, przygotowanie wypowiedzi, prowadzenie debaty i instruktaż.

Czy konsensus i porozumienie są konieczne?

Pytanie kiedy osiągnięcie konsensusu jest niezbędne, zależy bardzo mocno od kontekstu przeprowadzania debaty, w którym się toczy. Dyskusja i debata, które nie szukają porozumienia, zgody lub kompromisu, niosą ryzyko pogorszenia ewentualnych, istniejących wcześniej napięć (na przykład w klasie, w której nie przepracowana została dobrze kwestia różnorodności etnicznej i religijnej). Jednakże w klasach, gdzie nauczyciele i uczniowie są przyzwyczajeni do dyskusji na kontrowersyjne tematy i gdzie dyskusja i debata są codziennością, podejście, które skupia się bardziej na konfrontacji rozbieżnych punktów widzenia, może być bardzo skuteczne. Dotyczy to również tematów, które są bardziej abstrakcyjne i bardziej odległe od codzienności uczestników dyskusji.

Debata szkolna/klasowa

Główne cele klasowych debat lub dyskusji są następujące:

- wprowadzenie tematyki praw człowieka w sposób interaktywny;
- pomoc uczniom w określeniu co myślą i czują w kwestiach społecznych;
- pomoc uczniom w rozwijaniu krytycznego myślenia o ważnych kwestiach społecznych;
- nauka aktywnego słuchania i umiejętności prezentowania;
- pomoc w rozróżnieniu faktu od opinii oraz uczenie jak przedstawiać dowody na swoje racje;
- uświadomienie uczniom szerokiej gamy różnych opinii mieszczących się w ramach tematyki praw człowieka.

Debata pozaszkolna

Pozaszkolne kluby debat stają się coraz bardziej popularne. Głównymi celami takich debat po szkole są:

- zapewnienie dodatkowej możliwości nauki nieformalnej;
- zebranie uczniów, którzy polubili debatowanie;
- zapewnienie uczniom pozytywnej aktywności pozaszkolnej;
- nauka umiejętności debaty i dyskusji;
- kształtowanie umiejętności przywódczych.

W niektórych przypadkach pozaszkolne kluby debat mogą już funkcjonować. W takich sytuacjach, Free2choose może dostarczyć dodatkowych tematów do istniejącego już repertuaru.

Być może, dzięki poznaniu programu, nauczyciele zechcą założyć taki klub debat w swojej szkole w ramach dodatkowych zajęć pozalekcyjnych. Free2choose oferuje materiały konieczne do rozpoczęcia takiego klubu debaty. W takich klubach członkowie konkurują w debatach pomiędzy sobą, ale często też konkurują pomiędzy szkołami. Czasami publicznością są inni uczniowie, ale bywają też okazje, kiedy zaprasza się nauczycieli, rodziców lub nawet szeroką publikę.

Ćwiczenia

Poniżej przedstawiono przykłady metod dyskusji/debaty, które mogą być używane do wywoływania wnikliwej i skutecznej dyskusji wokół filmów Free2choose.

Linia opinii

Organizator debaty przedstawia uczniom kwestię praw człowieka i wyjaśnia zasady Free2choose. Nauczyciel czyta stwierdzenie odnoszące się do zagadnienia z Free2choose. Uczestnicy są następnie proszeni o napisanie, do jakiego stopnia zgadzają się lub nie zgadzają się ze stwierdzeniem (powinno być to wykonane indywidualnie). Mogą dawać punkty od 1 (= całkowicie się nie zgadzam) do 10 (całkowicie się zgadzam).

Kiedy już wszyscy napiszą swoje oceny, prowadzący prosi, aby uczestnicy utworzyli linię prostą, ustawiając się zgodnie z oceną dokonaną przez każdą osobę. Na końcu linii są wszystkie te osoby, które wybrały „10”. Na drugim końcu są te z „1”. Inni stoją gdzieś pomiędzy tymi ekstremami. Uczestnicy pokazują swoje wyniki, żeby wszyscy mogli je zobaczyć.

Uczniowie mogą następnie być poproszeni o ich opinie po zajęciu miejsca na linii. Należy im przypomnieć, że każdy ma prawo do swojego zdania. Spór jest w porządku, ale ważne jest, aby szanować prawo każdej osoby do wyrażenia swoich opinii.

Uwaga 1: Pilnowanie, żeby uczestnicy najpierw napisali swoje oceny, a następnie trzymali jeden wynik, zapobiega przed ewentualnymi „ucieczkami” uczestników i ustawianiem się obok przyjaciół.

Uwaga 2: W tej konkretnej metodzie debaty, uczestnicy zwykle nie konfrontują się ze sobą bezpośrednio.

Uwaga 3: W tej metodzie, w przeciwieństwie do wielu metod debaty, uczestnicy wyrażają swoją prawdziwą opinię.

Potrzebujesz

- 1 godzinę lekcyjną
- Formularze do przyznawania punktacji
-
-

Fishbowl

Ta metoda debaty jest debatowaniem bez konfrontacji twarzą w twarz.

Lekcja 1

Krok	Aktywność/działanie	Czas
1	Nauczyciel wprowadza uczniów w temat praw człowieka	20 minut
2	Nauczyciel przedstawia Free2choose i podział zadań na następne 2 lekcje – uczniowie otrzymują formularze punktacji (takie, gdzie zdania wskazujące na zgodę lub niezgodę z opinią są wskazane, ale z możliwością zajęcia pozycji pomiędzy – (patrz: załącznik, formularz punktacji 2) i są proszeni o zajęcie własnego stanowiska/podanie swojej własnej opinii (bez konsultacji)	5 minut
3	Następuje prezentacja filmów Free2choose w klasie. Uczniowie oceniają filmy na formularzach.	15 minut
4	Nauczyciel omawia pokrótce problemy, jakie napotkali uczniowie, kwestie, które były niejednoznaczne oraz przybliża, co czeka uczniów podczas następnej lekcji. Filmy zbyt niejednoznaczne można na tym etapie wyeliminować z dalszej debaty. Nauczyciel zbiera wszystkie formularze punktacji.	10 minut

Pomiędzy zajęciami: nauczyciel przechodzi przez wszystkie formularze i wybiera 2–3 filmy, przy których jest największa różnorodność opinii. Powstają trzy grupy: grupa „zgadza się”, grupa „nie zgadza się” i grupa „bez preferencji”. Nauczyciel przydziela następujące role dla uczniów w grupie „zgadzam się” i „nie zgadzam się”: moderatora dyskusji, osoby notującej i prezentera/rzecznika (który będzie podawał sprawy do rozważania dla grupy „bez preferencji”).

Lekcja 2

Krok	Aktywność/działanie	Czas
1	Uczniowie, którzy zostali wybrani do grupy „Zgadzam się” siadają w kółku i przez osiem minut omawiają wszystkie powody, dla których zgadzają się ze stwierdzeniem. Koordynator prowadzi dyskusję. Inni siedzą w drugim okręgu na zewnątrz grupy „zgadzam się” i mogą tylko obserwować, nie mogą w żaden sposób komentować. Koordynator stara się pozwolić każdemu członkowi grupy mówić przez około 1 minutę (w zależności od wielkości grupy).	8 minut
2	Pozycje zostają odwrócone. Teraz grupa „nie zgadzam się” siedzi w kręgu, a inni siedzą na zewnątrz.	8 minut
3	Uczniowie zostają na swoich miejscach. Uczniowie pozostający na zewnątrz (grupa „Zgadzam się”) piszą pytania dla tych w wewnętrznym kręgu i oddają je do moderatora ich własnej grupy. On wybiera dwa pytania i wręcza je do moderatora w kręgu.	4 minuty
4	Grupa „nie zgadzam się” w wewnętrznym kręgu odpowiada na dwa pytania, o które jest pytana.	4 minuty
5	Grupy zmieniają miejsca i teraz grupa „nie zgadzam się” zapisuje swoje pytania i przekazuje je do wewnętrznego kręgu.	4 minuty
6	Grupa „zgadzam się” odpowiada na dwa pytania zadane przez grupę „nie zgadzam się”.	4 minuty

7	Grupy rozchodzą się do dwóch różnych miejsc w pomieszczeniu. Każda grupa przygotowuje dwuminutową prezentację (przedstawianą przez „prezentera” dla grupy „bez preferencji”).	5 min
8	Grupa “zgadzam się” dokonuje swojej prezentacji.	2 min
9	Grupa “nie zgadzam się” prezentuje.	2 min
10	Grupa “bez preferencji” głosuje ponownie nad stwierdzeniem	1 min
11	Nauczyciel omawia wszelkie zmiany opinii, szczególnie w grupie „bez preferencji” i przyczyny przesunięć. Nauczyciel omawia również, które argumenty były najbardziej przekonujące i dlaczego.	8 min

Potrzebujesz

- 1 godzinę lekcyjną
- Formularze do przyznawania punktacji
-
-

Otwarta dyskusja

Poniższa metoda opiera się na opiniach uczniów i burzy mózgów

1 lekcja

Krok	Działania	Czas
1	Nauczyciel omawia z uczniami temat praw człowieka, na przykład mówiąc o łamaniu praw człowieka lub pokazując Powszechną Deklarację Praw Człowieka	10 minut
2	Nauczyciel wprowadza uczniów w temat Free2choose i wyjaśnia zadania na następne 2 lekcje –Uczniowie otrzymują formularze punktacji (patrz załącznik, formularz punktacji 1) ze wskazaniem i są proszeni o podanie własnych opinii (bez konsultacji).	5 minut
3	Klasa ogląda wszystkie filmy Free2choose. Uczniowie dokonują ocen na formularzach i zapisują główne powody, dla których głosowali w określony sposób na każdy z filmów.	25 minut
4	Nauczyciel przechodzi przez problemy zgłoszone przez uczniów, kwestie, które były niejednoznaczne oraz omawia, co czeka uczniów podczas następnej lekcji. Filmy zbyt niejednoznaczne można na tym etapie wyeliminować z dalszej debaty. Uczniowie oddają swoje formularze.	10 minut

Pomiędzy lekcjami: nauczyciel przegląda wszystkie formularze i wybiera dwa filmy, przy których wystąpiła największa różnorodność opinii oraz/lub ciekawe argumenty, zarówno „za” jak i „przeciw”.

Lekcja 2

Krok	Działania	Czas
1	Nauczyciel oddaje uczniom ich formularze i wyjaśnia, co będzie się działo podczas tej lekcji.	5 minut
	NASTĘPUJĄCA SEKWENCJA JEST POWTARZANA DLA KAŻDEGO FILMU	
2	Klasa ogląda jeden z dwóch wybranych filmów Free2choose. Po każdym filmie uczniowie są proszeni o ustawienie się po dwóch stronach klasy. Po jednej stronie stają ci, którzy są „za”, a po drugiej „przeciw”. Jest też możliwość zajęcia pozycji neutralnej. Nauczyciel na tablicy spisuje argumenty „za” i „przeciw”. Pyta również, dlaczego „neutralni” nie mogli podjąć decyzji.	15 minut x 2
3	Nauczyciel prosi uczniów o spojrzenie na listy, które oni stworzyli. Czy są różnice i podobieństwa? Jakie typy argumentów były używane (moralne czy inne?) Jakie argumenty z ich punktu widzenia są najmocniejsze? Czy ktoś zmienił zdanie w oparciu o przedstawione argumenty?	15 minut

Ta metoda będzie łatwiejsza dla nauczycieli, którzy obawiają się napięć lub wybuchu konfliktu w klasie i wolą wybrać mniej konfrontacyjne podejście.

Potrzebujesz

- 2 godziny lekcyjne
- Formularze punktacji (wersje TAK/NIE)

Kryteria udanej debaty

- Jasne instrukcje: moderator i uczestnicy debaty muszą wiedzieć, czego się od nich oczekuje, jakie są zasady debaty i ile mają czasu. Upewnij się, że również publiczność zna zasady.
- Skuteczny moderator: to także ktoś, kto potrafi wyjaśnić i podsumować temat w trakcie trwania debaty. Moderator powinien także zwracać się do publiczności. To będzie mniej istotne w przypadku klasowej debaty. Więcej informacji poniżej;
 - Ciekawe filmy: wybierz pliki wideo, które generują rozbieżności opinii wśród dyskutantów, ale również u publiczności. Temat akcji również powinien być interesujący i dla dyskutantów, i dla odbiorców.
 - Jasny język: moderator dyskusji oraz sami dyskutanci powinni używać jasnego i zrozumiałego języka;
 - Zapobiegaj przeszkadzaniu: uczestnicy dyskusji muszą zrozumieć, że powinni mówić tylko wtedy, kiedy jest ich kolej. Nie mogą przeszkadzać innym osobom. Zadbanie o to, to rola moderatora.
 - Unikaj ataków personalnych: dyskutanci powinni trzymać się argumentów związanych z postawionym im pytaniem. Powinni unikać personalnych ataków dotyczących inteligencji, zasad moralnych, uczuć itp. innych osób.
 - Widoczność: upewnij się, że publiczność widzi debatujących i może usłyszeć, co oni mówią.

Przygotuj się do prowadzenia dyskusji

- Dowiedz się więcej o przedmiocie dyskusji w kontekście praw człowieka.
- Poszukaj przykładów nawiązujących do tematu.
- Zaplanuj alternatywne aktywności/ ćwiczenia w zależności od stopnia zróżnicowania opinii w grupie.
- Upewnij się, że Twoje wyjaśnienia dają się ująć są w prostych słowach i są łatwe do zrozumienia.
- Oszacuj czas potrzebny na każde zadanie i upewnij się, że masz wystarczająco czasu na wszystko